זון אויפגאנג — 8.08.
זון אונטערגאנג — 5.16.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער:
קלאר — מילדער

Vol. 20, No. 21. Winnipeg, Wed. Jan. 29, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

מיטוואך כט׳ טבת, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
FEB 4 1930

דע ריווערא, שפאנישער דיקטאטאר פאר זעקס יאר, האט רעזיגנירט

מאדריד, שפאניע יאנוו. 29. — פרימא דע ריווערא, דיקטאטאר פון שפאניע פאר איבער זעקס יאר, האט אנגעגעבן זיין רעזיגנאציע צו קעניג אלפאנסא, און דער קעניג האט זי אנגענומען.

דע ריווערא האט פארכאפט די מאכט מיט דער הילף פון מיליטער אין סעפטעמבער, 1923. ער האט זיך דאן פארמאסטן אין עטלאכע חדשים צייט איבערצובויען גאנץ שפאניע און צוריקציען זיך. פון דאן אן האט ער געהאלטן אין איין אפליינן זיין רעזיגנאציע. זיין רעזשים איז געווען פול מיט אומהויען און אויפשטאנדן. לעצטע וואָך האט ער זיך געווענדעט צו די 17 הויפט גענעראלן פון דער ארמיי מיט אן אנפראגע אויב די ארמיי איז מיט אים. די דאזיקע וועגדונג וואס ער האט געמאכט אן דעם וויסן פונ׳ם קעניג, האט פארשארפט נאך מער זיינע באציאונגען מיט׳ן טראן, וואס זיינען אזוי אויף געווען ניט איבערגעגעבן. ער האט אנערקענט זיין פעלער, און האט רעזיגנירט, איידער ער האט געקראגן אן ענטפער פון די גענעראלן.

באפעלקערונג פון גרויס ווייניפעג איצט ארום 343 טויזנט נפשות

ווייניפעג וואקסט קיין עין הרע. לויט הענדערסאנס ווייניפעג דירעקטארי וואס איז נעכסטן דערשיינען אין שטאט, באשטייט איצט די גרויס-ווייניפעגער באפעלקערונג פון 342 טויזנט און 929 נפשות.

מיט א יאר צוריק איז די ווייניפעגער באפעלקערונג געווען 336 טויזנט און 202. דאס מיינט אז אין פארלויף פון איין יאר זיינען צוגעקומען אין ווייניפעג 6,727 נפשות.

אין 1874, מיט 56 יאר צוריק, דאס יאר ווען ווייניפעג איז אינקארפארירט געווארן פון 1.869 נפשות. מיט פערציק יאר צוריק, אין 1890 האט זיך די באפעלקערונג פארגרעסערט צו 23.000. אין יאר 1.900 איז שוין די באפעלקערונג געשטיגן ביז 50.503 און אין 1914, ווען די גרויסע מלחמה האט אויסגעבראכן האט שוין ווייניפעג פארמאגט 203 טויזנט און 250 נפשות.

—(::)—

קווינס אמענדמענט וועגען ארבעטסלאזיקייט דורכגעפאלן

דער אמענדמענט צו דער רעדע פון טראן פון דזשאן קווין, אין וועלכן עס ווערט אויסגעדריקט פארדראס פארוואס די רעדע פון טראן האט ניט דערמאנט די ארבעטסלאזיקייט, איז לעצטן אוונט דורכגעפאלן אין דער לעגיסלאטור אן אן אפשטימונג.

צווישן די וואס האבן זיך באטייליקט אין דער דעבאטע, איז געווען איינוועניק, וועלכער האט געזאגט, אז דער אויניקער ווירקזאמער מיטל קעגן ארבעטסלאזיקייט איז די אפשאפונג פונ׳ם קאפיטאליזם און די גרינדונג פון א סאציאליסטישן ״קאמאנוועלט״.

מרס. ראדזשערס, ליבעראל, האט פארמיידיקט די ברעקען רעגירונג, באהויפטענדיק, אז זי האט געטאן מער ווי וועלכע ס׳איז אנדערש פאר די ארבעטסלאזע.

ל. סינאל בריינגט גרוס פון אייראפע פרייטאג

ל. סינאל, נאציאנאלער סעקרעטאר פון אידיש נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, וועט דא אדרעסירן א מאסן-פארזאמלונג דעם פרייטאג, 8.30 אוונט, אין פרע זאל. ער וועט איבערגעבן א גרוס פון פולן און אנדערע אייראפייאישע לענדער, וועלכע ער האט ניט לאנג צוריק באזוכט.

איינטריט איז פריי, און אלע זיינען איינגעלאדן.

מר. סינאל קומט אהער אין די אינטערעסן פונ׳ם פארבאנד. זונטאג בייטאג וועט ער ריידן אין א געמיינשאפטלאכער פארזאמלונג פון ביידע הינע ברענג טשעס פון פארבאנד. שבת אוונט, אין פרע זאל, וועט דורכגעפירט א באנקעט לכבוד דעם גאסט.

—(::)—

מאונט כרמל קליניק נייט אן מיט יערלאכן קאמפיין

די מאונט כרמל קליניק, אונטער דעם נייע דערווייטלטן קאמיטעט, פירט איצט אן איר יערלאכן קאמפיין פאר דעם אויפהאלט פון דער אינסטיטוציע. די זאכלער וועלן באזוכן יעדע אידישע הויז, און וועלן פארלאנגען א בייטראג פאר די הר׳צאות פון דער אינסטיטוציע פאר דעם לויפנדיקן יאר.

דער קאמפיין איז איצט אין פולן שוואונג, און וועט אנהאלטן א גאנצן חודש, ביז צום סוף פעברואר.

בן-אבי ארעסטירט געווארן קומענדיק צוריק פון אייראפע

ירושלים, יאנוו. 28 (איטא). — איתמר בן-אבי, דער ראדאקטאר פון ״דאר היום״, איז ארעסטירט געווארן דא, ווי נאר ער איז געקומען צוריק פון אייראפע. ער ווערט אנגעקלאגט אין ארויסגעבן א ביכל אין פארם פון אן אפענעם בריוו צום הייר קאמישנער וועגן דער אונטערדריקונג פון דעם ״דאר היום״.

די דאזיקע בראשורע, צוזאמען מיט׳ן ״פאלעסטיין וויקלי״ פאר וועלכן בן-אבי איז דאן געווען פארענטוואָרטלאך, זיינען געווען קעגן די דאמאלסטדיקע צענזור רעגולאציעס.

בן-צבי איז ארויסגעלאזן געווארן אויף ערבות (בעיל). ער וועט פון דער פאליציי אויפגעפאדערט ווערן צו דערשיינען צו א פארהער אין קרימינאלן געריכט.

בן-אבי האט פאר דער איטא פולקערט, אז ער קאן ניט פארשטיין די האנדלונג פון דער פאליציי אין ארעסטי-רן אים. ער האט זיך דאך פרייוויליק צוריקגעקערט קיין ירושלים אזוי שנעל ווי ער האט דערהערט, אז א ״וואראנט״ פאר זיין ארעסט איז ארויסגעגעבן געווארן, כדי צו דערשיינען פאר׳ן געריכט.

קיין נייעס וועגן ים - המלה קאנצעסיע

לאנדאן, יאנוו. 28 (איטא). — אויסערן מיניסטער הענדערסאן האט אין ענטפער אויף א אנפראגע אין חוץ דערקלערט, אז ער האט ניט געקראגן קיין קאמוניקאציעס פון דעם פראנצויזישן אמבאסאדאר וועגן דער ים-המלה קאנצעסיע, און אז קיין שום אפמאך איז נאך ביז איצט ניט דערגרייכט געווארן מיט דער פראנצויזישער רעגירונג וועגן דעם ענין.

אדוואָקאטור ווערט אויך קאָלעקטי-ווידירט אין סאָוועט רוסלאנד, און מען ״רייניקט״ שוין אויך

מאסקווע, יאנוו. 29. — די סאָוועטן רעגירונג האט ארויסגעגעבן א באפעל וואס פארבאט אלע פרוואקאטן צו פראקטיצירן פרוואט אין זייערע קאנטארן.

דער דאזיקער געזעץ איז אנגענומען געווארן פון דער רעגירונג נאך א באשלוס אנגענומען ביי א איצונג פון קאמונים-טישע אדוואָקאטן. אין די רעגירונג האט ארויסגעגעבן א באפעל צו פארמאכן די פרוואטע אדוואָקאטן אסאסיאציע אין מאסקווע, און פארוואנדלען עס אין א קאָלעקטיוו אונטער א קאמוניסטישער פארוואלטונג.

די אויפגאבע פון דעם דאזיקן קאָלעקטיוו וועט זיין אונטערצוזוכן אלע אפליקאציעס צו דער רעגירונג — און בכלל אלע רעגירונגס אנגעלעגענהייטן.

יעדער אדוואָקאט וואס וועט געבן פרוואטע עצות און וועט אנפירן א פרוואטע קאנטאר וועט לויט דעם נייעם געזעץ באשטראפט ווערן פאר באטרוג.

איינציקע גוט באקאנטע אדוואָקאטן זיינען אויסגעשלאָסן געווארן פון דעם קאָלעקטיוו אלס ״בורזשואיען״.

—(::)—

קעפיטאל טעאטער אריינגאנג צעשע-דיקט פון שריפה

די געביידע אויף פארטעדזש עוועניו, דורך וועלכער עס נייט דער אריינגאנג צום פארטאג שטארק צעשעדיקט געווארן פון א שריפה, וואס האט זיך אנגעפאנגען אין קעלער פון דער דאנלאפ דראג דיפא. דער שאדן באטרעפט 200 טויזנט דאלאר.

די פירמעס וואס האבן געליטן זיינען: הארט שו קא.; מעקרירי קא., קליידונג; דאנלאפ דראג דיפא; קאמאדאר טי רומס. דאס טעאטער זעלבסט האט געליטן בלויז פון רויך.

בן-אבי ארעסטירט געווארן קומענדיק צוריק פון אייראפע

ירושלים, יאנוו. 28 (איטא). — איתמר בן-אבי, דער ראדאקטאר פון ״דאר היום״, איז ארעסטירט געווארן דא, ווי נאר ער איז געקומען צוריק פון אייראפע. ער ווערט אנגעקלאגט אין ארויסגעבן א ביכל אין פארם פון אן אפענעם בריוו צום הייר קאמישנער וועגן דער אונטערדריקונג פון דעם ״דאר היום״.

די דאזיקע בראשורע, צוזאמען מיט׳ן ״פאלעסטיין וויקלי״ פאר וועלכן בן-אבי איז דאן געווען פארענטוואָרטלאך, זיינען געווען קעגן די דאמאלסטדיקע צענזור רעגולאציעס.

בן-צבי איז ארויסגעלאזן געווארן אויף ערבות (בעיל). ער וועט פון דער פאליציי אויפגעפאדערט ווערן צו דערשיינען צו א פארהער אין קרימינאלן געריכט.

בן-אבי האט פאר דער איטא פולקערט, אז ער קאן ניט פארשטיין די האנדלונג פון דער פאליציי אין ארעסטי-רן אים.

ל. סינאל בריינגט גרוס פון אייראפע פרייטאג

ל. סינאל, נאציאנאלער סעקרעטאר פון אידיש נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, וועט דא אדרעסירן א מאסן-פארזאמלונג דעם פרייטאג, 8.30 אוונט, אין פרע זאל. ער וועט איבערגעבן א גרוס פון פולן און אנדערע אייראפייאישע לענדער, וועלכע ער האט ניט לאנג צוריק באזוכט.

איינטריט איז פריי, און אלע זיינען איינגעלאדן.

מר. סינאל קומט אהער אין די אינטערעסן פונ׳ם פארבאנד. זונטאג בייטאג וועט ער ריידן אין א געמיינשאפטלאכער פארזאמלונג פון ביידע הינע ברענג טשעס פון פארבאנד. שבת אוונט, אין פרע זאל, וועט דורכגעפירט א באנקעט לכבוד דעם גאסט.

—(::)—

מאונט כרמל קליניק נייט אן מיט יערלאכן קאמפיין

די מאונט כרמל קליניק, אונטער דעם נייע דערווייטלטן קאמיטעט, פירט איצט אן איר יערלאכן קאמפיין פאר דעם אויפהאלט פון דער אינסטיטוציע. די זאכלער וועלן באזוכן יעדע אידישע הויז, און וועלן פארלאנגען א בייטראג פאר די הר׳צאות פון דער אינסטיטוציע פאר דעם לויפנדיקן יאר.

דער קאמפיין איז איצט אין פולן שוואונג, און וועט אנהאלטן א גאנצן חודש, ביז צום סוף פעברואר.

דע ריווערא, שפאנישער דיקטאטאר פאר זעקס יאר, האט רעזיגנירט

מאדריד, שפאניע יאנוו. 29. — פרימא דע ריווערא, דיקטאטאר פון שפאניע פאר איבער זעקס יאר, האט אנגעגעבן זיין רעזיגנאציע צו קעניג אלפאנסא, און דער קעניג האט זי אנגענומען.

דע ריווערא האט פארכאפט די מאכט מיט דער הילף פון מיליטער אין סעפטעמבער, 1923. ער האט זיך דאן פארמאסטן אין עטלאכע חדשים צייט איבערצובויען גאנץ שפאניע און צוריקציען זיך. פון דאן אן האט ער געהאלטן אין איין אפליינן זיין רעזיגנאציע. זיין רעזשים איז געווען פול מיט אומהויען און אויפשטאנדן. לעצטע וואָך האט ער זיך געווענדעט צו די 17 הויפט גענעראלן פון דער ארמיי מיט אן אנפראגע אויב די ארמיי איז מיט אים. די דאזיקע וועגדונג וואס ער האט געמאכט אן דעם וויסן פונ׳ם קעניג, האט פארשארפט נאך מער זיינע באציאונגען מיט׳ן טראן, וואס זיינען אזוי אויף געווען ניט איבערגעגעבן גוט. ער האט אנערקענט זיין פעלער, און האט רעזיגנירט, איידער ער האט געקראגן אן ענטפער פון די גענעראלן.

באפעלקערונג פון גרויס ווייניפעג איצט ארום 343 טויזנט נפשות

ווייניפעג וואקסט קיין עין הרע. לויט הענדערסאנס ווייניפעג דירעקטארי וואס איז נעכסטן דערשיינען אין שטאט, באשטייט איצט די גרויס-ווייניפעגער באפעלקערונג פון 342 טויזנט און 929 נפשות.

מיט א יאר צוריק איז די ווייניפעגער באפעלקערונג געווען 336 טויזנט און 202. דאס מיינט אז אין פארלויף פון איין יאר זיינען צוגעקומען אין ווייניפעג 6,727 נפשות.

אין 1874, מיט 56 יאר צוריק, דאס יאר ווען ווייניפעג איז אינקארפארירט געווארן פון 1.869 נפשות. מיט פערציק יאר צוריק, אין 1890 האט זיך די באפעלקערונג פארגרעסערט צו 23.000. אין יאר 1.900 איז שוין די באפעלקערונג געשטיגן ביז 50.503 און אין 1914, ווען די גרויסע מלחמה האט אויסגעבראכן האט שוין ווייניפעג פארמאגט 203 טויזנט און 250 נפשות.

—(::)—

קווינס אמענדמענט וועגען ארבעטסלאזיקייט דורכגעפאלן

דער אמענדמענט צו דער רעדע פון טראן פון דזשאן קווין, אין וועלכן עס ווערט אויסגעדריקט פארדראס פארוואס די רעדע פון טראן האט ניט דערמאנט די ארבעטסלאזיקייט, איז לעצטן אוונט דורכגעפאלן אין דער לעגיסלאטור אן אן אפשטימונג.

צווישן די וואס האבן זיך באטייליקט אין דער דעבאטע, איז געווען איינוועניק, וועלכער האט געזאגט, אז דער אויניקער ווירקזאמער מיטל קעגן ארבעטסלאזיקייט איז די אפשאפונג פונ׳ם קאפיטאליזם און די גרינדונג פון א סאציאליסטישן ״קאמאנוועלט״.

מרס. ראדזשערס, ליבעראל, האט פארמיידיקט די ברעקען רעגירונג, באהויפטענדיק, אז זי האט געטאן מער ווי וועלכע ס׳איז אנדערש פאר די ארבעטסלאזע.

ל. סינאל בריינגט גרוס פון אייראפע פרייטאג

ל. סינאל, נאציאנאלער סעקרעטאר פון אידיש נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, וועט דא אדרעסירן א מאסן-פארזאמלונג דעם פרייטאג, 8.30 אוונט, אין פרע זאל. ער וועט איבערגעבן א גרוס פון פולן און אנדערע אייראפייאישע לענדער, וועלכע ער האט ניט לאנג צוריק באזוכט.

איינטריט איז פריי, און אלע זיינען איינגעלאדן.

מר. סינאל קומט אהער אין די אינטערעסן פונ׳ם פארבאנד. זונטאג בייטאג וועט ער ריידן אין א געמיינשאפטלאכער פארזאמלונג פון ביידע הינע ברענג טשעס פון פארבאנד. שבת אוונט, אין פרע זאל, וועט דורכגעפירט א באנקעט לכבוד דעם גאסט.

—(::)—

מאונט כרמל קליניק נייט אן מיט יערלאכן קאמפיין

די מאונט כרמל קליניק, אונטער דעם נייע דערווייטלטן קאמיטעט, פירט איצט אן איר יערלאכן קאמפיין פאר דעם אויפהאלט פון דער אינסטיטוציע. די זאכלער וועלן באזוכן יעדע אידישע הויז, און וועלן פארלאנגען א בייטראג פאר די הר׳צאות פון דער אינסטיטוציע פאר דעם לויפנדיקן יאר.

דער קאמפיין איז איצט אין פולן שוואונג, און וועט אנהאלטן א גאנצן חודש, ביז צום סוף פעברואר.

אדוואָקאטור ווערט אויך קאָלעקטי-ווידירט אין סאָוועט רוסלאנד, און מען ״רייניקט״ שוין אויך

מאסקווע, יאנוו. 29. — די סאָוועטן רעגירונג האט ארויסגעגעבן א באפעל וואס פארבאט אלע פרוואטע פראקטיצירן פרוואט אין זייערע קאנטארן.

דער דאזיקער געזעץ איז אנגענומען געווארן פון דער רעגירונג נאך א באשלוס אנגענומען ביי א איצונג פון קאמונים-טישע אדוואָקאטן. אין די רעגירונג האט ארויסגעגעבן א באפעל צו פארמאכן די פרוואטע אדוואָקאטן אסאסיאציע אין מאסקווע, און פארוואנדלען עס אין א קאָלעקטיוו אונטער א קאמוניסטישער פארוואלטונג.

די אויפגאבע פון דעם דאזיקן קאָלעקטיוו וועט זיין אונטערצוזוכן אלע אפליקאציעס צו דער רעגירונג — און בכלל אלע רעגירונגס אנגעלעגענהייטן.

יעדער אדוואָקאט וואס וועט געבן פרוואטע עצות און וועט אנפירן א פרוואטע קאנטאר וועט לויט דעם נייעם געזעץ באשטראפט ווערן פאר באטרוג.

איינציקע גוט באקאנטע אדוואָקאטן זיינען אויסגעשלאָסן געווארן פון דעם קאָלעקטיוו אלס ״בורזשואיען״.

—(::)—

קעפיטאל טעאטער אריינגאנג צעשע-דיקט פון שריפה

די געביידע אויף פארטעדזש עוועניו, דורך וועלכער עס נייט דער אריינגאנג צום פארטאג שטארק צעשעדיקט געווארן פון א שריפה, וואס האט זיך אנגעפאנגען אין קעלער פון דער דאנלאפ דראג דיפא. דער שאדן באטרעפט 200 טויזנט דאלאר.

די פירמעס וואס האבן געליטן זיינען: הארט שו קא.; מעקרירי קא., קליידונג; דאנלאפ דראג דיפא; קאמאדאר טי רומס. דאס טעאטער זעלבסט האט געליטן בלויז פון רויך.

בן-אבי ארעסטירט געווארן קומענדיק צוריק פון אייראפע

ירושלים, יאנוו. 28 (איטא). — איתמר בן-אבי, דער ראדאקטאר פון ״דאר היום״, איז ארעסטירט געווארן דא, ווי נאר ער איז געקומען צוריק פון אייראפע. ער ווערט אנגעקלאגט אין ארויסגעבן א ביכל אין פארם פון אן אפענעם בריוו צום הייר קאמישנער וועגן דער אונטערדריקונג פון דעם ״דאר היום״.

די דאזיקע בראשורע, צוזאמען מיט׳ן ״פאלעסטיין וויקלי״ פאר וועלכן בן-אבי איז דאן געווען פארענטוואָרטלאך, זיינען געווען קעגן די דאמאלסטדיקע צענזור רעגולאציעס.

בן-צבי איז ארויסגעלאזן געווארן אויף ערבות (בעיל). ער וועט פון דער פאליציי אויפגעפאדערט ווערן צו דערשיינען צו א פארהער אין קרימינאלן געריכט.

בן-אבי האט פאר דער איטא פולקערט, אז ער קאן ניט פארשטיין די האנדלונג פון דער פאליציי אין ארעסטי-רן אים.

ל. סינאל בריינגט גרוס פון אייראפע פרייטאג

ל. סינאל, נאציאנאלער סעקרעטאר פון אידיש נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, וועט דא אדרעסירן א מאסן-פארזאמלונג דעם פרייטאג, 8.30 אוונט, אין פרע זאל. ער וועט איבערגעבן א גרוס פון פולן און אנדערע אייראפייאישע לענדער, וועלכע ער האט ניט לאנג צוריק באזוכט.

איינטריט איז פריי, און אלע זיינען איינגעלאדן.

מר. סינאל קומט אהער אין די אינטערעסן פונ׳ם פארבאנד. זונטאג בייטאג וועט ער ריידן אין א געמיינשאפטלאכער פארזאמלונג פון ביידע הינע ברענג טשעס פון פארבאנד. שבת אוונט, אין פרע זאל, וועט דורכגעפירט א באנקעט לכבוד דעם גאסט.

—(::)—

מאונט כרמל קליניק נייט אן מיט יערלאכן קאמפיין

די מאונט כרמל קליניק, אונטער דעם נייע דערווייטלטן קאמיטעט, פירט איצט אן איר יערלאכן קאמפיין פאר דעם אויפהאלט פון דער אינסטיטוציע. די זאכלער וועלן באזוכן יעדע אידישע הויז, און וועלן פארלאנגען א בייטראג פאר די הר׳צאות פון דער אינסטיטוציע פאר דעם לויפנדיקן יאר.

דער קאמפיין איז איצט אין פולן שוואונג, און וועט אנהאלטן א גאנצן חודש, ביז צום סוף פעברואר.

אנגב - אורחא

פון מארק

פאספארטן אין אמעריקע

די פון אונז וואס קומען פון רוסלאנד, געדיינקען דעם טעם פון דער פראגע ״א פאספארט יעסט?״ (און א פאספארט האסטו), מיט וועלכער יעדער פאליציסט האט זיך געקאנט ווענדן צו יעדן פאר־בייגייער.

און די פראגע האט געפארערט א פאר־זיטיוון ענטפער. האט איר ניט געהאט קיין פאספארט, זייט איר געווען זיכער, אז אין אזעלכע פאלן וועלן אייך קיין צרות ניט פעלן.

ביי אונז אין קאנאדע האבן מיר אין די שפעטערע מלחמה יארן אויף געהאט כלומר׳שט א פאספארטן סיסטעם, — יע־דער איינער האט מיט זיך געמוזט טראגן אן ״אינדענטיפיקאציע־קארטל״.

עס האט זיך אבער ביי אונז ניט גע־קלעפט. איך ווייס, אז איך האב מיין קארטל קיינמאל ניט אויסגענוצט, כאטש איך בין א היבש ביסל ארומגעפאָרן.

די קאנאדער באפעלקערונג האט פשוט ניט אנערקענט קיין פאספארטן סיסטעם, און אזוי ווי די רעגירונג דא מוז זיך אביסל רעכענען מיט דער שטימונג פונ׳ם עולם, האט זי געמוזט ״אוועקשטעלן אויס׳ן פאליצע״ אירע שטרייענע פאס־פארט רעגולאציעס און פארגעסן אויף זיי.

***

האט כאטש רוסלאנד געהאט (און האט דאכט זיך, איצט אויך) א צוואנג־סיסטעם פון פאספארטן פאר אלעמען: קאנאדעס דאמאלסטליקער פארזוך איינצופירן פאס־פארטן האט זיך אויך באצוינן אויף אלע בירגער.

***

דאס דערמאנט מיך אויף דער צייט ניט לאנג צוריק אין פוילן, ווען א איד האט ניט געקאנט זיכער דורכגיין א גאס, — די קוליגאנעס פלעגן ממית׳ן יעדן אידן וואס זיי פלעגן אריינכאפּן אין זייערע הענט.

זיינען אבער דא פאליאקן וואס האבן דעם אומגליק אויסצוזעען ענלאך צו אידן, — פלעגט זיך אזעלכער אריינכאפּן אין די הענט פון די קוליגאנעס, פלעגט ער שוין קיין טרוקענער ניט ארויס.

פלעגט ער שרייען ״אני שלמה״, — איך בין דאך אן איינגענער, א פאליאק, און האב אויך פיינט די אידליקעס, — אבער יענע ווייס דאך שוין ״די אידישע קונצן״. און האלטן אין איין ממית׳ן. ביז ער פלעגט אויבערציינן די קוליגאנעס אין זיין פויליש־ער עכטקייט, פלעגט ער שוין דערוול האבן זיין אפקומעניש.

***

דאס זעלבע וועט מוזן פארקומען מיט די אמעריקאנער פאספארטן.

עס איז דאך קיין קונץ ניט אויסצו־רייען זיך מיט׳ן תירוץ אז ״איך בין אן אמעריקאנער געבארענער, און איך דארף דערפאר קיין פאספארט ניט האבן.

אז די פאליציי וועט זיך אנזעען אויף איינעם וועט אים קיין חי וקים ניט העלפן, — און א״ריין בלוטיקער אמעריקאנער וועט אזוי מוזן דערווייזן, אז ער איז אזעל־כער, אויב די פאליציי וועט עס נאר פאַ־דערן.

און דאס מיינט איינגלאך, אז אלע וועלן דארפן האבן פאספארטן ביי זיך, אויב זיי וועלן נאר וועלן זיין געזיכערט קעגן אומאנגענעמלאכקייטן מיט דער פאַ־ליציי.

און דאס מיינט אגב אויך, אז די פאַ־ליציי וועט זיך מיט דעם פאספארטן סיס־טעם קאנען באזוגדערס באנוצן קעגן די ארבעטער, וואס טוען ניט אלץ וואס גוטע און פרומע לייט הייסן צו טון טאָן . . .

***

און דאך האט דער דאזיקער אומגע־לומפערטער געזעץ, פארגעשלאָגן די טעג אין קאנגרעס, איצט גוטע געלעגענהייטן דורכצוגיין.

ארבעטס סעקרעטאר דייווים, וועלכער האט אויף דעם אויפזיצט אויפ׳ן אימיגרא־ציע דעפארטמענט, פארדערט שוין לאנג דעם דאזיקן געזעץ, — כלומר׳שט צוליב דער טובה פון די כשר׳ע אימיגראנטן זעלבסט, כדי זיי זאָלן ניט דארפן ליידן פונ׳ם חשד, אז זיי זיינען אריין אויף אן אומגעזעצלאכן אופן אין ״נאטס איינענער מדינה״.

אבער דאך האבן די חכמי אמעריקע ביז איצט ניט געוואגט דורכצופירן אזא רע־אקציאנערן געזעץ.

איצט אבער פארלאנגען די אמעריקאַ־נער ארבעטער פירער אליין א פאספארטן סיסטעם פאר אימיגראנטן, כדי דערמיט אפהאלטן דעם שטראם פון אומגעזעצלא־כע אימיגראנטן און אזוי אפשאפן די אר־בעטסלאזיקייט!!

און פאר די ארבעטער וועלן סיי די רעפובליקאנער און סיי די דעמאקראטי־שע פאליטישן גיין אין פייער און אין וואסער, — אזוי לאנג ווי זיי פארדרין ניט קיין קריצערע ארבעטס שטונדן, קיין הע־כערע געהאלטן, קיין פארזיכערונג קעגן ארבעטסלאזיקייט, און א. וו.

ווילאם גרין, דער פרעזידענט פון דער אמעריקאנער ארבעטער פעדעראציע, האט א גוואלדיקע ווערקונג אויף דער רעגירונג, ווען ער פארלאנגט נאר רעאקציאנערע גע־זעצן.

פארלאנגט ער זיי, און ער און די רעגי־רונג קאנען דערווייל דערגוויזן די ארבע־טער. אז זיי טוען עפעס פאר זיי און פארדינען כשר זייער הויכן ״סטאנדארד אף ליווינג״. . .

אידישער פרעמיערס זון א גאסט אין אמעריקע

אליסטער פ. מעקדאנאלד, זון פון פרע־מיער ראמזי מאקדאנאלד, איז מיט אייר־ניקע טעג צוריק אנגעקומען אויף א פיר־וואכיקן טור קיין אמעריקע. ער איז אן ארכיטעקטאר, און איז געקומען קיין אמע־קע צו באקאנען זיך מיט דער אמעריקאַ־נער ארכיטעקטור.

רוסישער צאריסטישער פירער פאר-שוואונדן געווארן אין פאריז

פאריז, יאנוו. 29. — אין די הינע מאנארכיסטישע און אנטי-באלשעוויסט־ישע קרייזן איז מען שטארק באזארגט צו־ליב דער שפורלאזער פארשווינדונג פון געגענראל קוטעיפאוו, וועלכער האט אר־בערגענומען די פירערשאפט פון דער מי־ליטערישער פארטיי נאכ׳ן טויט פון גי־קאלאי ניקאלייעוויטש.

דער געגענראל האט פארלאזן זיין היים וזונטאג, אוועקפייענדיק אינ׳ם רוסישן קלוב. ער האט אבער דעם קלוב ניט דערגרייכט. זיינע אלארמירטע פריינט האבן וועגן דעם געלאזט וויסן דער פאַ־ליציי שפעט זונטאג, אבער ביז איצט איז נאך ניט געלונגען צו געפינען פון אים קיין שפור.

מיטגלידער פון זיין פאמיליע און פריינט האבן מורא, אז ער איז דערמאר־דעט געווארן.

—(::)—

קינד אומגעקומען אין שריפה אין בית יתומים

קאָוונע, יאנוו. 29 (איטא). — אין א שריפה אין הינן בית־יתומים איז אומגע־קומען א פיר־יאריק קינד, סענאלאוויטש, און צוויי קינדער זיינען ערנסט פארוואונ־דעט געווארן. 83 קינדער זיינען גערעטעט געווארן.

דער שאדן איז גרויס. די קינ־דער זיינען געבליבן אן א דאך איבער זייערע קעפּ.

—(::)—

אידישער באנקיר געטויט פון באנדיטן

לעמבערג, 29 (איטא). — דער אידי־שער באנקיר דאנציגער, שותף פון דער קאטאוויצער קרעדיט קארפּאָראציע, איז געטויט געווארן אין אן אטאקע פון באנ־דיטן.

באנדיטן באהייבן קא-סירערן פון פיקארדי סטאר

נאך 10.30 ביינאכט, האבן צוויי יונ־גע באנדיטן, איינער באוואפנט מיט א גרויסן רעוואָלווער, אָפּגעראבט די קא־סירערן פון פיקארדיס סטאר אויף ארלינג־טאן סטריט און פארטייזיט עוועניו, און זיי זיינען פארשוואונדן געווארן מיט דריי־סיק דאלאר ״פרנסה״.

דיינגעגעניק אז דאס זיינען אריינגעקר־מען קונים האט דאס מיידל זיי גע־וואלט באדינען, אבער איינער פון די באנדיטן האט אויסגעשריען: ״שטיי וואו דו ביסט, אז ניט וועל איך שיסן״.

האבנדיק גרויס דרך־ארץ פאר׳ן גרוי־סען רעוואָלווער, האט זי פינקטלאך אויס־געפאָלגט. דעם באפעל און זיי האבן אויסגעליידיקט דאס קאסע עקסטל און זיינען פארשוואונדן.

מען גלויבט, אז די זעלבע צוויי באנ־דיטן האבן וזונטאג 4.30 פארטאג גע־מאכט א פארזוך צו באראיבן דעם נאכט קלערק פון קאראנא האטעל. זיי האבן אים געבונדן און זיי האבן זיך שוין גע־וואלט נעמען צו דער ארבעט, אבער אי־מיצענס פיס-טריט האט אויף זיי אנגע־וואָרפן א שרעק און זיי זיינען אנטלאפן מיט גארנישט.

—(::)—

רומענישע פאָלק ניט אנטיסעמיטיש, זאגט פראָפעסאָר יארגאָ

ניו-יארק, יאנוואר 29 (איטא). — פראָפעסאָר ניקאָלאי יארגא, וועלכער איז נעכטן אָנגעקומען קיין ניו-יארק, האט דערקלערט צו א פארטרעטער פון דער ״איטא״, אז דאס רומענישע פאָלק און די רעגירונג זיינען ניט קיין אנטיסעמי־טען.

פראָפעסאָר יארגא, וועלכער האט אין 1895 געגרינדעט צוזאמען מיט פראָפעס־סאר קוזא אן אנטיסעמיטישן פאראיין אין בוקארעסט, איז היינט אן אויסגעשפּראָ־כענער קעגנער פון דער אנטיסעמיטישער באוועגונג.

״אין דער גרעסערער רומעניע ביי היינטיקן טאג״ — האט פראָפעסאָר יאר־גא דערקלערט, איז פאראן פאָלץ פאר אידן און ניט אידן, און דער פרינציפּ פון גלייכהייט וארף אָנגעווענדעט, ווערן אן באגרעניצונגען.

אין די סטודענטישע עקסצעסן אין רו־מעניע איז שולדיק דער עקאָנאָמישער צושטאנד אין לאנד. די קריסטלאכע סטו־דענטן אין פראָפעסיאָנאלן פילן א גע־פאר אין. דער איידישער קאנקורענץ — האט געזאגט פראָפעסאָר יארגא, אבער די אלגעמיינע באפעלקערונג אין לאנד איז פריי פון אנטיסעמיטישן גייסט.

בייליפס קרינגן אומפריינטלאכע אויפ-נאמע אין דזשעק פאָפּאָוויטשעס הויז

שווער צו זיין א ״בייליף״ — אויף דעם קאָנען עדות זאגן, ווייליאם דזש. קע־נאן און ווייליאם אדאלף.

די דאזיקע צוויי ״בייליפס״ זיינען גע־קומען קאָנפיסקירן דאס מעבל. וואס האט באלאנגט צו דזשעק פאָפּאָוויטש, 693 פלאָרא עוועניו, אבער ווי זיי זיינען נאר צו־געקומען צו פאָפּאָוויטש׳עס טיר — האט נעכטן דערציילט מר. קענאן אין פאליציי געריכט — און זיי האבן ארויס־גערעדט דאס וואָרט ״בייליף״, איז גע־וואָרן א מהומה אין הויז, און עס האָ־בען אויף זיי אָנגעהויבן צו פליען זאלץ און פעפער מעסטלאך, פלעשלאך, טע־לער, גלעזער און ביינקלאך.

פארשטייט זיך אז אזא ״קבלת־פנים״ האט ניט איבעריקס אפעלירט צו די ״בייליפס״ און זיי האבן געמאכט אזא שנעלן ״יברח״, אז זיי האבן זיך פאר־נעמען נאך וואס זיי זיינען געקומען.

נאך דעם ״ברוכים הבאים״ וואס דזשעק פאָפּאָוויטש מיט זיין פריי מערי־אן מעגי גרעגאָרסקי, זייערע א שכנה, האבן געזאגט צו די צוויי ״בייליפס״ האָ־בען זיי נאך אָנגעקלאָגט זיי אין פאַ־ליציי געריכט. דער ריכטער האט בטל געמאכט די קלאגע קעגן די ״בייליפס״.

הץ ״בייליפס״ האבן פארפירט א פראָ־צעס קעגן דער טריא.

אלזמאן ווערט אריבערגעשיקט אין דער זעלבער טורמע, וואו הילזנער האָט געשמאכט 20 יאָר

ווין, יאנוו. 28 (איטא). — דער אינס־ברוקער גערינט גרייט זיך אריבערצופירן פילפּ האלזמאנן דעם דאנערשטאג אין דער גפענגעניס יאר צעפעראלכע קרי־מינאלן, וואס רופט זיך ״שטיינאנדאנען״. אין דער זעלבער טורמע האט עס גע־שמאכט צוואנציק יאר צייט דער קרבן פון אן עליל׳ם-רם, הילזנער.

דער אינסברוקער רב, באזונדניק האלד־מאנען, האט אים געזוכט צו טרייסטן. האלזמאן האט דערויף געענטפערט מיט אונג.

אפילו די פירער פון דער פרויען אר־גאניזאציע פון דער קריסטלאך-סאציאַ־לער פארטיי פון טיראל איז צוגעשטאנען צו דער באוועגונג פאר א נייעם פראָצעס פאר האלזמאנען.

ער וועט קיינמאל ניט אונטערשרייבן קיין בקשה פאר באנאדיקונג, כאטש ער ווייס, וויפל צער דאס וועט פארשאפן זיין מו־טער. ער וויל אבער ניט פארבלייבן מיט דער רעפּוטאציע פון א באנאדיקטן פאר־ברעכער.

פראָפעסאָר מאגער, א גלח פונ׳ם בע־געדיקטינער אָרדען און א פראָמינענטער קריסטלאכער פירער, איז צוגעשטאנען צו ד